

SZERKESZTŐI IRODA:
Balmazújváros utca végén (Máriaffy-ház) a hová a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.
Az „ELLENZÉK” előfizetési díja:
Egy évre 16 frt v. 32 korona. Negyedévre 4 frt v. 8 korona.
8 frt v. 16 korona. 1 hóra 1 frt 50 kr. v. 3 korona.
Egyes szám ára 5 kr., vagy 10 fillér.
Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

Telefon sz.: 9. POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP. Telefon sz.: 9.

KIADÓ-HIVATAL:
Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.
Egy négyszög centiméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.
Reklam sora 1 forint.
Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.
Hivatalos közlemények sora: 5 forint.
Nyitóléti cikkek: garmond sora után 20 krajczár fizetendő.

Magyar ember francziául.

Egy magyar országgyűlési képviselő francziayelvű szindarabot írt s azt elé is adták a párisi Gymnaseban. A darab megbukott. Kegyetlen gunyolást vittek véghez a franczia műbírák. És mindenki megkérdezte, hogy mit akar nálunk ez a „magyar” író?
Ez nem igazságos kérdés. Miért lenne magyar író, a ki francziául ír? Kétségségesen magyar országgyűlési képviselő. Kétségségesen a magyar irodalom iránt valóban úgy rója le, hogy franczia darabot ír. Tehát franczia író. Mint ilyen jelent meg művével a franczia közönség előtt. Mint ilyen aratott volna diadalmat, ha jó a darab. Mint ilyen bukott el, miután a darab silány.
A magyar író kelleke, hogy tudjon magyarul. Blaskovich ur francziául próbálkozott. Tehát abban a nyelvben beszélt valamely erő. A magyarban bizonyára gyöngének érezte magát — ezért folyamodott más nyelvhez.
Egy másik kelleke a magyar írónak, hogy szeresse a magyar nyelvet. Ha nem szeretné, nem művelné. Blaskovich ur nem szereti, mert hiszen a franczia nyelvet iparkodott gazdagítani. Kissé nagy feladat. De bátraké a világ.
Harmadik kelleke a magyar íróknak, hogy ápolja a magyar irodalmat. Annak éljen; oda vigye tehetségét annak megismosítására. Annak légkörében keresse becsvágának a kielégítését. Blaskovich urban az a kellek is hiányzik. Tudtommal semmit sem írt magyarul. A mit tudott, azt a franczia irodalomnak ajándékozta.
Blaskovich ur tehát nem magyar író. Elutasítjuk őt a magunk köréből, és a francziák kínálják nekünk. Hozzájuk különben nem is kívánczolt. Lehet boldog azok között, kiknél a diadalmat kereste.
Miután törvényeink nem tiltják: Blaskovich ur bátran expatriálhatta szellemét. Önkényes hontalanságát nem bírjuk. Hogy új hazát nem nyert, azért nem szánjuk. Talentumát nem használhatjuk. Veszteségről tehát nem beszélhetünk. Egyszerűen megnyugsunk abban a valóságban, hogy Blaskovich ur franczia író.
Kevésbé nyugsunk meg abban, hogy magyar országgyűlési képviselő. Mert ebben a hivatásban kissé több fajszerepet és a magyar kultúrának jobb megbecsülését várhatnók. No de hiszen vannak oláh, szász, szerb és horvát

képviselők is. A magyar kultura szempontjából ezekkel egy színvonalon áll Blaskovich franczia író ur.
Czélja felől nem kérdezem. Nekem elég az a tény, hogy egy magyar földön született magyar család tagja, ki a magyar föld jövedelmeiből él; szellemének legjobb kincsét elvitte Párisba, hogy egy idegen nemzet értékeit gyarapítsa. Szándéka nem sikerült, mert gyémánt helyett csak kvarcot vitt. De elvitte volna a gyémántot is, ha lett volna neki. A balsiker tehát sem jobbá, sem rosszabbá nem teszi szándékát.
Lépéséből annyi világos, hogy kicsi neki a magyar földteke. A magyar elismerés elégtelennek tetszett írói dícságyának. Itt hagyta tehát kicsiny hazáját s szellemét beledobta a nagy világ áramlatába. E bátor ugrás előtt megkellett volna uszni tanulni.
A franczia irodalom nem lett gazdagabb. Bizony a miénk sem lett szegényebb. Ugy kell azt venni, hogy ha a forgó szél porszemét kap szárnyaira: a csillagok pályája nem zavarodik meg. Blaskovich ur darabja: porszem.
Egy magyarul nem tudó magyar ural beszélgetést folytattam erről az „esetről.” Ő nem talált abban semmi megütőnőni valót, hogy ez a magyar nemes ember francziául ír. Én se látok világveszedelmet benne. Ellehetünk bukott darab nélkül is. Hanem ha Jókai, vagy Rákossy, vagy Endrődi, vagy bármelyik kipróbált értékű írónk rugna minket falba, no akkor ugy kellene arról megemlékezni, hogy vért izzadjon minden kis betűnk.
Mégis kérdést intétem ahhoz az urhoz: faji mivoltunknak mi a kifejezője, ha nem a nyelv? Mi különböztet meg legelső sorban másoktól, ha nem az irodalom? Mi lenne nemzeti egyenlőségünk, ha minden író, minden költő, minden tudós, minden zsurnalista Blaskovich urat követné?
Akarunk-e magyarok lenni, vagy nem akarunk?
Ezt kell ennél az esetről kérdezni. Ha magyarok akarunk lenni, akkor meg kell becsülni nyelvünket, irodalmunkat, — mert magyar mivoltunk ebben kulminál. Sokat tesz az intézmény is. De parlamentje, iskolája, igazgatója, királya, kormányja, városa, faluja, erdője, vize, földje, vasútja, adója, katonája, színháza, gyára, történelme van más nemzetnek is. Hanem magyar nyelve

és magyar irodalma csak tisztán a magyar nemzetnek van. Ez tehát annyira sajátunk, mint az agyvérő a koponyának.
Ha minden író követné a Blaskovich ur példáját, ötven év múlva átalakulna a magyar nemzet egy más nemzeté. A pillangóból pondró lenne. Igaz?
A ki ir, annak czélja van. Épen azért az író kezében a toll — zászló. Azt akarja, hogy kövessék; hogy tanuljanak abból, a mit ír, hogy lelkének úttervezésétől megdobbanjon a mások szíve. Uttörök kívánunk lenni.
Gondolatokat, eszméket, meggyőződéseket és szenvedélyt hintünk el, hogy megtermékenyüljön az olvasók elméje, képzelete, szelleme. Nem így van?
Nos, ha követnők Blaskovich urat, németül az egyik, oláhul a másik, tótul a harmadik és mindazok a kik irnak, de nyelvmesteri tehetségük nincs, hogy francziául írjanak, összetörnénk a penájukat: kérdem, mi lenne abból a nyelvből, mely olyan sajátunk, mint a bennünk lakó lélek — mert része a mi istenségünknek, minthogy a mások utmutatása és segítése nélkül önállóan, a semmiből teremtette azt fajunk, miként az isten ezt a szép világot — mi lenne ebből a nyelvből, mely egyedül különböztet meg másoktól s egyedül ad biztos választ arra, hogy van-e nekünk komoly fajúbeli értékünk? Mi lenne belőle? És mi lenne abból az irodalmi csarnokból, melyet Kölcsey, Berzsenyi, Vörösmarty, Kossuth, Széchenyi, Eötvös, Deák, Petőfi, Arany, Tompa, Jókai, Kisfaludy, Katona, Madách, Szigligeti építettek föl?
Ezekre a kérdésekre azt felelte a magyarul nem tudó magyar, hogy nem gondolta meg az ügy ezen ágait. Higyük, hogy Blaskovich ur sem gondolta meg. Azt hitte, imponál ennek a félnomád magyar népnek, ha ő francziául ír. Csalódott. Nincs más érzésünk irányában, mint a jég hideg közöny.
Bartha Miklós.

A kvóta tárgyalások.

Budapest, június 26.
A kvóta-tárgyalások ma újra megindultak és végre valami konkrét dologról is adnak hírt: a magyar kvótaküldöttség az adókimutatásokból kihagyandó tételről tanácskozott s azután szűkebb bizottságot küldött ki az adókimutatás alapján való részletes számításra. Ez a bizottság aztán holnap re-

ferál, a hetes bizottságok újra összeülnek és aztán — újra szűnet következik. A félhivatalos híradás szerint azért, mert a magyar minisztereknek haza kell jönniök a főrendiház ülésére; de ez persze nem egészen bizonyos. Mert nem lehet bizonyosan tudni, hogy a kvótatárgyalások elnapolása és a miniszterek hazautazása közül melyik az ok és melyik az okozat. Aminthogy ebben az egész kvótahistóriában semmit sem lehet bizonyosan tudni.
A bécsi tárgyalásokról a következőket írják:
A mai kvótatárgyalások praktikus eredménye az volt, hogy a magyar bizottság háromtagú albizottságot küldött ki. Ez az albizottság, a melynek tagjai Falk Miksa, Matlekovics Sándor és Hegedűs Sándor választották meg, holnap délelőtt tanácskozik fog a pénzügyminiszterrel az adókimutatásból kihagyandó tételről. Ha sikerül a törleendő adónemekben megállapodni, akkor lehetséges, hogy az eddigig eltérő kvóta-szám lesz az eredmény. Mindenesetre konstataható, hogy a magyar bizottság közeledett az osztrák állásponthoz.
Ennek az értesülésnek részben ellentmond a következő félhivatalos tudósítás:
A magyar kvóta-küldöttség ma d. u. 2 órakor Széll Kálmán elnöke alatt a magyar minisztérium bank-gassei épületében ülést tartott, melyen br. Bánffy Dezső miniszterelnök, Lukács László pénzügyminiszter és Popovits miniszteri tanácsos is jelen voltak. Apponyi Albert és Dessewffy Aurél grófok kivételével a küldöttség tagjai mind ott voltak.
Dr. Falk Miksa előadó felolvasta a f. hó 23-án tartott ülésen hozott határozatot, a mely azokat a pontosan körülírt utasításokat tartalmazza, a melyek alapján a hetes bizottságnak feladata lesz az osztrák küldöttség bizottságával d. u. 3 órakor tartandó együttes ülésen tárgyalni. Beható vita után, a melyben a jelenlevők majdnem mindnyájan résztvettek, a jegyzőkönyvet hitelesítették.
A két hetes bizottság együttes tanácskozását tartott az osztrák parlament épületében.
Széll Kálmán elnöke alatt ezen az ülésen mindenkülkét magyar részről kifejtették a magyar kvótaküldöttség mai ülésén formulázott álláspontot.
Beható vita után, a melyben a bizottság összes tagjai résztvettek és a mely élénk eszmecserében világította meg a magyarok álláspontját, abban egyeztek meg, hogy a két bizottság mindegyike az együttes ülésen nyert benyomásairól jelentést tesz a maga küldöttségének és megteszi a megfelelő javaslatokat a plénumban, mire holnap délután 2 órakor a két bizottság folytatja a ma csupán megszakított tárgyalásokat.
Délután 6 órakor azután a magyar küldöttség újból ülést tartott, a melyen Széll Kálmán elnök jelentést tett a hetes bizottságok együttes tanácskozásának eredményéről. E jelentésre felelték élénk és beható vita támadt, a melyben a küldöttség összes tagjai résztvettek. Végül abban történt megállapodás, hogy a küldöttség a maga állás-

pontjának teljes épségben tartása mellett most már tételenként meg fogja jelölni a két államnak csak egyikében dívó adók tételét, a melyeket az egyenes és közvetett adók bruttó-eredményeiből mind a két államban, különösen azonban Magyarországon a teherviselési képesség kipuhatolása alkalmával kiiktatásból töröljék.
A küldöttség ezután a kihagyandó egyes tételek fölött tanácskozott. A megföld kimutatásnak szabatos számszerű kidolgozására és összeállítására szűkebb bizottságot küldött ki, a mely Széll Kálmán elnöke alatt Falk Miksa, Hegedűs Sándor és Matlekovics Sándor tagokból áll.
Ez a bizottság holnap 10¹/₂ órakor teszi meg a magyar kvóta-küldöttségnek jelentését és ez lesz majd a hetes bizottságnak holnap délután 2 órakor az osztrák hetes bizottsággal együtt folytatandó tárgyalásainak alapja.
Ha holnap a küldöttségek munkájukat be nem fejezik, alkalmasint rövid szűnet áll be, mert a minisztereknek a hétfői főrendiházi ülés miatt holnap Budapestre kell utazniok.
*
Egy másik tudósításunk szerint a két bizottságnak igazi közeledéséről szó sincs. Annnyira, hogy a bizottságok tagjai egész leplezetlenül megvallják, hogy a meg egyezésem semmi reményűk sincs. Hogy mégis belemenek a részletes számvetésbe, ennek talán az lehet a czélja, hogy a kormány alkudozásának legyen valami pozitív alapja.
A mai tárgyalásokon még sem állottak a küldöttségek álláspontjai egymással szemben olyan mereven, mint legutóbb. A magyarok részéről kiküldött hetes bizottság a csütörtöki ülést utasítás alapján — azt kívánta, hogy az osztrák kvótaküldöttség jelentse ki az adóbevétel alapján való kiszámításához való elvi hozzájárulását. Hogy ez osztrák részről megtörtént-e, az kérdéses. A mennyiben az osztrákok ma is megmaradtak volna előbbi makacs követelésük mellett, hogy a magyar bizottság legyen propositiozót, abban az esetben a magyar bizottság részéről mindenesetre engedékenységre látszik, hogy mégis belement a részletes számításba. Ez azonban még nagyon távol áll attól, hogy a meg egyezésem meg a valószínűségről is beszélni lehessen. Ugyanis a kihagyandó tételekre nézve a differenciák olyan élesek, hogy azoknak kiegyenlítésére alig van kilátás.
A háború.
Santiago de Cuba még spanyol kézben van, de a kubaikkal egyesült amerikaiak veszedelmes közelségben csatáznak már a spanyolokkal. Madridban már is hírlik, hogy a kormány hosszú táviratot kapott a Santiagó mellett végbement tengeri és szárazföldi ütközetéről, bizonyosat azonban még nem tudnak; ellenben egy londoni távirat egész határozottsággal jelenti, hogy Santiagótól öt mérföldnyire az amerikaiak 2000 spanyollal találkozával összefutottak velők és visszaverték őket. Amerikai részről egy százados, egy hadnagy és hat közlegény elesett és 50 meg-

AZ „ELLENZÉK” TÁRGZÁJA.

1898. Június 27.

Gyilkossággal vádolva.
— Angolból fordította: **Amica.** —
Prólog.
XI.
(Folytatás.) (34)
Ott állva beszélni kezdék — össze szaga, gyorsan, élénken, azon igyekezve, hogy ne hagyják szűnetet.
Tehát beszéltek — beszéltek egész addig, míg azt gondoltam, hogy a Pali gondolatait követtem a fejéből, és ő nem fog arra a tárgyra visszatérni, melyről rétegek. És csak akkor adok neki alkalmat a beszédre. Még előbb, hogy a Thornbury Denham balorsorsági és a történetét, az öreg Lady Denham halálát és a szándékos gyilkossággal vádolt Lynde Lettice büntügyi vizsgálatot fogja mondani.
De ezen napok alatt megtanultam a Thornbury ur jó kedélyétől félni. Reggelente átkulcsolt; de este, a sikerrel felhevülve, az izgalom után vágyik, és időböltést talál abban, hogy engem ijesztesse. Tudja a

feletem levő hatalmát, és annak a használatában kegyetlen gyönyörűségét találja.
Esténként huszszor is azon a ponton látszik lenni, hogy litkomat elárulja.
Tudom, hogy félig lehuny szemhéjai, alól a szemai vizsgálnak, hogy látja arcomat elhalványulni, ajkaimat remegni, észreveszi önkénytelenül tett rettegéseimet és borzongásaimat, melyeket alattomosan alkalmazott fenyegetései okoznak, és élvezi az én gyötrelmemet.
— Thornbury, te vagy a legjobb lövő a kit ösmerek mondja a férjem, egyszerű színtességgel, a mint Thornbury ur látogatásának a harmadik napján az ebédnél ülünk.
— Köszönöm! válaszolja az nevetve, és vidámságának a kifejezése szelid és hosszasan tartó.
— Minden lövéssed talált! folytatja Pali bámúlattal.
Ekkor a két férfit ott hagyom, hogy a napi sportjukról beszéljenek, és a szalonba megyek.
Azonban nem sokára ők is bejönnek. Nem a nagy fogadó teremben ülök, de a kis nyári szalonban mely egy kis kertre nyílik a hol csak rózsák vannak. E szép virágoknak elmúlt az ideje, de az esteli szellő még mindig kellemes illatot hoz a szobába.
Thornbury ur egy alacsony székét húz az enyém mellé, és a lámpa világa és közöm ül, mialatt Pali az ablak mellett időzik.
— Milyen finom kézimunka! — mondja Thornbury ur, felém hajolva, és a munkát kezemből kivéve. Ez csipke — nem de?
— Igen, válaszolom, a mint átadom neki. Én bűszke vagyok erre az ügyességre, teszem utánna, igyekezve könnyedén beszélni.
— És méltán. Soha sem láttam mi-

kedvelőtlő csipkét ily tökéletesen készíteni, kivéve egyet.
— Ki volt az?
A Thornbury szemei gyenge mosolyal csillognak reám, mit látva rögtön megbárom a kérdésemet.
— Lady Conway, az egy olyan leány volt, a kit habozik maga előtt említeni. És bocsánatot kérek, hogy az ő munkáját a magával összehasonlítottam. Annak a leánynak Lynde Lettice volt a neve.
Ugy érzem, mint ha szivverésem megállt volna, és tekintetem, melyel reá nézek, borzalom teljes.
De az ő szemai még mindig mosolyogni látszanak reám.
— Talán hallott valamit róla? — folytatja gondatlan hangon. Azon büntügyi vizsgálat idejében azt, képelem, hogy kegyed, ismét kocsanatot kel kérnem, kürtülből egy idejű lehet vele.
Hallgatom, mert, még ha akartam volna sem tudtam volna beszélni. Thornbury ur a férjem felé fordul.
Conway, te emlékezel arra az ügyre?
— Igen, nagyon jól.
— A lapokból figyelemmel kísérted?
— Igen a bizonyítéknak minden bétjét elolvastam.
— Különs volt, nem de? Nos, mi volt a véleményed róla?
— Az én véleményem? — ismétli Pali.
— Lynde Lettice átlatlannak úgy bűnösnek tartottad?
A nyomult, lassan intézi e kérdést, úgy érzem mintha testemben minden csepp vérem jégg változna, a mint lélegzetemet visszarija a férjem válaszára várakozom.
Fejemet megfordítva, az ő arcára, mely szigorú, szegszem a szemaimet és ő komor haláloszottsággal azt mondja —

— Oh, az a leány bűnös volt, arra nézve a kétségeknek még árnyéka sem volt!
Még mikor csendesség borul a szobára, e szavak hangosan csengenek a füleimbe, — sokkal hangosabban, mint a hogy Pali mondta azokat. Vajjon megőrülök? Agyam szédül, tagjaim megbénultak, nem tudok mozdulni és szemaimet nem tudom a férjem arcáról levenni.
A Pali arca félig el van fordulva tőlem; mert ő a rózsák-kerthe néz ki és a vizsgálaton felhozott bizonyítékokról beszél. — Hallgatom őtet, ámbr alig hallom, hogy ő mit mond. De mindenek felett e négy szó — „Lynde Lettice bűnös volt!” tisztán cseng a fülemben. Érzem, hogy véleményének ez a kifejezése, örökre a legszerencsétlenebb aszszonnyá tesz e földön.
Végre, egy mélyen húzott, görsös lélegzettel igyekeztem megbomlott érzéseimet összeszedni.
Thornbury Denham felállott és az ablaknál a férjemhez csatlakozott. — Indolens, gondatlan attitűdben, kezeivel a zsebeiben, áll köztem és Pál között. Ismét a társalgásukra hallgatom, mert Thornbury Denham rafinírozott kegyetlenséggel készíti férjemet a beszédre, az által, hogy ártatlanságom mellett érveket hoz fel.
— Felmentették, jegyzi meg Thornbury.
— Igen, a bizonyíték sulya ellen, válaszolja Pali.
— Az esküdtek másképpen gondolkoztak.
— Thornbury, azok csak férfiak voltak, jegyzi meg Pali szárazon.
— Hogy érted azt?
— A férfiak gyarló halandók. — Ha Lynde Lettice öreg lett volna, vagy caunya, az esküdtek valószínűleg más verdiktet adtak volna.

— Ez a véleményed?
— És a véleménye kilencz tized részének azok között, kik az ügyet tanulmányozták, erősíté a férjem.
Felállottam a székemről, de tagjaim reszketnek alattam és a mint megmozdulok, kénytelen vagyok kezemet támasztani a mellettem levő butorra tenni.
— Mari, emlékezel arra a bűntügyre? kérdi a férjem.
Nem fordítom feléje a fejemet, mert nem merem kockáztatni, hogy az arcomat lássa. De valahogy összeszedem bátorságomat a válaszolásra.
— Igen, mondom fátyolozott hangon. Lynde Lettice — ártatlan volt! Igyekezek más szavakat találni, de hangom megtagadja a szolgálatot; száraz ajkaim mozognak, de hang nem jön azokból. Valahogy sikerül az ajtóhoz jutnom.
De Thornbury Denham ugyanabban a pillanatban érkezik oda és csufondáros udvarias cseremóniával nyitja ki azt előttem és tartja nyitva, míg én kimegyek a szobából. Simára borított ajkai majdnem nyájasan, sőt a mi több, szívéljes jószággal mosolyognak.
Beteszi utánna az ajlót és vissza megy a szobába. Mit fog Palinak mondani most, midőn egyedül lesznek?
De a félelem egy időre elhagyott. Az utóbbi napokban sokkal többet szenvedtem, mint, hogy most már valamitől félni tudjak.
Gépszertileg egy barna shawlt veszek elő és beburkolózom, nem annyira a melegért, minthogy elrejtsem magamat azok előtt a kikkel netalán találkozom és a kertben keresztl kimegyek a parkba.
(Folytatása következik.)

